

Notat

Til: Utenriksrådets kontor
Via:
Kopi til: Seksjon for Afrika Sør for Sahara; Seksjon for FN Politikk
Fra: ØKUT/SUP
Saksbehandler: Inge Herman Rydland
Dato: 05.02.2015
Saksnr.: 15/1373

Takk! Klart.
Som diskutert i leder-
gruppen i dag, er slike
oppfølgingsplaner og
deres gjennomføring
en sentral
del av evaluering-
arbeidet.

Evaluering av landbruksstøtte: Status og veien videre basert på oppfølgingsplan.

Det vises til oppfølgingsnotat fra Norad basert på rapport fra Evaluering av norsk landbruksstøtte til matsikkerhet datert (13/021763). Evalueringen dekker perioden 2005-2011. Videre bygger dette notatet på oppfølgingsplan (13/02167-8), godkjent av utenriksrådets kontor.

Christian Sysse 13/15

Evalueringen munnet ut i en rekke anbefalinger. Formålet med oppfølgingsplanen er å gjøre berørte enheter oppmerksomme på disse anbefalingene, og at de innarbeides i oppfølgingen av den videre støtten til landbruk og matsikkerhet, der det er formålstjenlig.

En bred høringsrunde startet i februar 2014 med frist den 20. januar 2015. Dette notatet oppsummerer høringssvar og konkluderer på bakgrunn av disse. Med dette notatet anses evalueringens anbefalinger besvart.

Anbefalinger og oppfølging av disse er satt inn i vedlagte matrise. Dette notatet gir noen oppsummerende kommentarer.

1. Anbefalingene i evalueringsrapporten og påfølgende oppfølgingsplan er fulgt opp av ansvarlig enheter på en god måte. En studie om hvorvidt kontrakter og avtaleverk er tilstrekkelig tydelige på utfasingsstrategier vil bli fulgt opp av Norad (4). Det legges også vekt på at Norad rolle i

oppfølgingen kan styrkes (1). I tillegg vil Norad ta initiativ til en studie som ser på mulig «*impact*» av kvinnerettet landbruksbistand (7).

2. Norsk Strategi for matsikkerhet i et klimaperspektiv legger landbruksfaglige føringer for den samlede norske støtten til matsikkerhet og landbruk. Anbefalingene fra evalueringen vektlegger sentrale sider ved Strategien, bilateralt, regionalt og multilateralt. Synergien mellom evalueringens anbefalinger og strategiens faglige målsettinger er derfor godt ivaretatt, og vil bidra til kontinuitet i gjennomføring av norsk støtte til landbruk og matsikkerhet.
3. Strategiens vektlegging av klimaperspektivet er ikke et tema i evalueringen. Samtidig representerer dette aspektet en betydelig tilleggsdimensjon i norsk oppfølging av matsikkerhet. Denne siden ved norsk landbruksstøtte er gjennom Prosjekt matsikkerhet godt forankret i gjeldende avtaler. Vi vil komme tilbake til denne koblingen i en senere studie.
4. Det legges vekt på at det er gjennom en rettighetsbasert tilnærming som samarbeid innen landbruksstøtte for bedre matsikkerhet kan gjøre en forskjell. Det gjelder særlig støtte til kvinnelige småbrukere. En slik inkluderende tilnærming er i tråd med Strategi for matsikkerhet i et klimaperspektiv, og derfor godt forankret for videre oppfølging både bilateralt og regionalt.
5. Dialog på politisk nivå i våre partnerland om landbruksstøtte og matsikkerhet kan styrkes, for å sikre at norsk støtte også bidrar til at rammevilkår for småbrukere og investorer tilpasses respektive behov. Det legges vekt på å innarbeide denne viktige siden i vårt bilaterale, regional og multilaterale samarbeid i flak til politisk ledelse.

Konklusjon

Evalueringen løftet opp viktige temaer i norsk støtte til landbruk og matsikkerhet. Gjennomføringen av oppfølgingsplanen viser at disse temaene er godt forankret i ansvarlige enheter. Forbedringsområder beskrevet i punkter ovenfor, vil bli fulgt opp i linjen.

Tilråkning

Rapport om status for gjennomføring av anbefalinger fra evaluering om landbruk og matsikkerhet, og veien videre, tas til etterretning.

Evaluering av landbruk (13/02167-3)

Status og veien videre basert på Oppfølgingsplan

Grønt felt reflekterer innspill fra ansvarlige enheter hjemme og i uteapparatet.

Anbefalinger	Tiltak (evt. begrunnelse for ikke å følge opp)	Ansvar for tiltak (uthevet)	Status for gjennomføring av anbefalinger – velen videre basert på høringsinnspill fra berørte seksjoner, ambassaden og Norad
<p>1. Norsk landbruks- bistand bør koordineres bedre, og Utenriks- departementet bør bestemme fordeling av ansvar og oppgaver for at dette skal skje.</p>	<p>Beslutning om økt delegering av det bilaterale samarbeidet (2004), legger det landvise oppfølgingsansvaret til stasjonene. Norad har ansvar for faglig rådgivning ovenfor departementet og ambassadene, samt regionalt oppfølgingsansvar.</p> <p><u>Tiltak:</u> Kontakt med stasjonene ivaretatt løpende og i VP-prosessen. Faste konsultasjonsmøter med Norad videreføres.</p> <p>Koordinering anses godt ivaretatt gjennom VP-prosessen og Norads faglige rolle i den. <u>Tiltak:</u> Ingen</p> <p>Fordeling av ansvar mellom departementet, Norad og ambassadene er ivaretatt i årlig tildelingsbrev (TD). Strategi for matsikkerhet bidrar til å tydeliggjøre oppgaver knyttet til denne <u>Tiltak:</u> Følge opp gjennom tildelingsbrevene</p>	<p>SUP Afrika seksjonen Norad</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nøkkeltemaer - koordinasjon <ul style="list-style-type: none"> ○ Spisse tildelingsbrev ○ Tydeligere VP rapportering ○ Regional kompetansesatsing ○ Koordinering med Norad • Tildelingsbrevet er tydeligere på oppfølgingskrav for å sikre koordinering av tiltak innen landbrukssektoren. • Oppfølgingsansvar synliggjøres i VP-rapportering. Oppgavefordeling mellom utestasjon og partnere for resultater må forbedres. • De regionale samlingene for partnere innen matsikkerhet og landbruk gir normativ veiledning om oppfølging til involverte stasjoner og partnere. Disse seminarne vil bli videreført for å sikre at norske politiske føringer innarbeides i linjens forvaltning av matsikkerhet/landbruk. • Koordinering mellom UD og Norad videreutvikles for å styrke oppfølging og tydeliggjøre ansvarsområder.

<p>2. Lærdommer fra bevaringsjordbruk bør systematiseres bedre</p>	<p>Dette er en sentral premis for økt norsk satsing på matsikkerhet hjemme og ute. <u>Tiltak:</u> Inngår i vurdering av årsrapporter fra ambassadene ut i fra erfaringer på landnivå (VP-prosessen).</p> <p>Stadig økende oppmerksomhet rundt klimasmart landbruk internasjonalt (termen bevaringslandbruk brukes ikke). Landbruksuniversiteter som mottar norsk støtte har nå et fokus på klimasmart landbruk. Dette gjelder også støtte gjennom NORHED. Multilaterale partnere er også en ressurs i dette arbeidet, herunder særlig FAO. <u>Tiltak:</u> Det bestilles en vurdering fra Norad for å belyse hvordan kunnskap og lærdommer fra klimasmart landbruk kan systematiseres og gjøres tilgjengelige på Norads websider.</p>	<p>Norad SUP, Norad</p>	<p>Nøkkeltemaer – læring:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Bruk av årsrapport(er) ○ Trekke på internasjonale nettverk ○ Halvårlige møter med sivilt samfunn <p>Årlige rapporter om matsikkerhet i et klimaperspektiv dokumenterer norsk innsats innen klimasmart landbruk. Målet er å sikre erfaringsoverføring og læring.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medlemskap i og rollen som Co-chair for Strategisk Komite for den Globale Alliansen for klimasmart landbruk tilbyr en unik mulighet for formidling av kunnskap om bevaringsjordbruk. Denne innsatsen dokumenteres gjennom alliansen. • Sivilt samfunn forvalter store landbruksrelaterte tiltak. Det avholdes nå halvårlige møter med sivilt samfunn for å sikre gjensidig læring og informasjonsutveksling. • Det er ikke utarbeidet en egen bestilling til Norad, da nåværende rapporteringsrutiner fra ansvarlige enheter til stor grad ivaretar det behovet. Årlig rapport legges ut på nettet.
<p>3. Det bør kreves bedre startinformasjon og planer for at det skal bli lettere å evaluere tiltakene</p>	<p>Støtte til landbruksutvikling er en prioritert for mange av våre partnere. Kvaliteten på baseliner kan imidlertid variere. Dette kan gjøre evaluering krevende. <u>Tiltak:</u> Etablering av baseliner legges inn som et av flere forberedende tiltak om det ikke foreligger statistisk og sosioøkonomiske parametere for aktuell målgruppe som gir empiri til planlegging.</p>	<p>Stasjonene og Norad</p>	<p>Nøkkeltemaer – startinformasjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Baseline ○ Rutiner for resultatrapportering <ul style="list-style-type: none"> • Baseline innarbeides som en regulær rutine når nye programmer forberedes. • Resultatrapportering forbedres årlig gjennom arbeidet med årsrapport. Rapporten legger et viktig grunnlag for fremtidig evaluering av norsk innsats.
<p>4. Bevilgende myndighet bør kreve bedre informasjon om tiltakenes finansielle og</p>	<p>Vurdering av finansiell og økonomisk bærekraft er en løpende oppgave som gjennomføres av stasjonene i nært samarbeid partnerland og med Norad. <u>Tiltak:</u> Sosiale, politiske og makroøkonomiske analyser må også dekke landbrukssektoren</p>	<p>SUP og Stasjonene Afrika seksjonen Norad</p>	<p>Nøkkeltemaer – Finansiell og økonomisk bærekraft</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Analytisk tilnærming ○ Exit strategier ○ Presisjonsnivå i avtaleverket

<p>økonomiske bærekraft, utvidelsesplaner og exit-planer.</p>	<p>Utvidelsesplaner er en del av dialogen mellom stasjonen, ansvarlig seksjon i UD og Norad. Prosessen blir allerede regulert gjennom budsjettprosessen og faglige vurderinger. Ikke behov for spesielle tiltak.</p> <p>Exit – strategier skal være en sentral premiss i ethvert program og prosjekt. På dette feltet er det rom for forbedringer. Strategi for matsikkerhet gir grunnlag for flerårige tiltak og bedre forberedt exit for større tiltak.</p> <p><u>Tiltak:</u> 1) Norad v/ JUR bes gjøre en gjennomgang av et utvalg av avtaler for å vurdere hvorvidt dagens forvaltningsregime styrker arbeidet med exit-strategier; 2) Stasjonene bes i årlig rapportering (2014) vurdere hvorvidt det er behov for å tydeliggjøre behov for exit-strategier i flerårige tiltak. Det gjelder særlig tiltak som går over flere avtaleperioder.</p>	<p>Norad, Stasjonene Afrika seksjonen SUP</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ses i sammenheng med oppfølgingspunkt 3: Den finansielle og økonomiske bærekraften inngår i forberedende analyse. • Exit strategier er innarbeidet i de faglige vurderinger fra Norad – og synliggjort i avtaleverket. • Norad/JUR vil vurdere hvorvidt gjeldende avtaler er tilstrekkelig tydelige når det gjelder exit strategier. Saken blir fulgt opp i den regulære VP-prosessen. <p>Nøkkel temaer – koordinering sivilt samfunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Bistandsfaglig forum ○ Koordinering på landnivå <ul style="list-style-type: none"> • Bistandsfaglig forum er gjenopprettet med kvartalsvise møter. Målet er bedre faglig koordinering mellom sivilt samfunn og med Norad. • Samarbeid mellom geo-seksjoner, norske NGO-er på land- og regionnivå styrkes ved jevnlig møter med berørte utestasjoner.
<p>5. Økt koordinering mellom sivilt samfunns-organisasjoner og med myndigheter lokalt og nasjonalt</p>	<p>Koordinering mellom sivilt samfunnsaktører er minimal på landnivå, fremst fordi ansvar for slik koordinering ikke ligger noe sted. Diskusjonen er i gang i sivilt samfunnsgruppa med landbruksportefølje.</p> <p><u>Tiltak:</u> 1) Videreføre diskusjonen med norske aktører om hva merverdien kan være og hvordan dette best kan skje; 2) Følge opp diskusjonen om å få nasjonale sivilt samfunns aktører til å ta en mer aktivt rolle i koordinering av norske (+ andre) partnere. Dialog i egne møter mellom sivilsamfunn - UD/Norad om matsikkerhet og i Norads landmøter med organisasjonene.</p>	<p>Koordinering mot myndighetene er svak, og til dels ikke til stede. En for nær kobling til myndighetene</p>	

	<p>på landnivå kan komme i konflikt med sivilts samfunns <i>advocacy</i>-rolle. Diskusjonen med norske aktører viser at det ene ikke utelukker det andre.</p> <p><u>Tiltak: 1) Videreføre diskusjonen med SIVSA/Norad og organisasjonene med mål om å fremme initiativer i land med flere norske organisasjoner; 2) I samråd med ansvarlig geo-seksjon og SIVSA vurdere om stasjonene kan bidra til bedre koordinering mellom sivilts samfunn og myndigheter på landnivå.</u></p>		
<p>6. Prinsippet om retten til mat må styrkes i den politiske dialogen generelt og på landnivå</p>	<p>Landbruksstøtte handler bare delvis om bistand. Det dreier seg vel så mye om hvilke rammevilkår politiske myndigheter gir til småbrukere og privat sektor. Dialogen på politisk nivå må ha som mål å fremme de føringer som Norge legger for sin globale støtte til matsikkerhet/landbruk.</p> <p><u>Tiltak 1:</u> En mer målrettet politisk dialog på landnivå, som bygger på en rettighetsbasert tilnærming til landbruk, hvor bl a likestilling og rettferdig fordeling av ressurser, inngår. 2) Mer bevisst forhold til og bruk av internasjonalt forhandlede og aksepterte normer. Sentralt er normer framforhandlet i FAO/CFS, slik som de frivillige retningslinjene for realisering av retten til mat, frivillige retningslinjer for landrettigheter i jordbruk, skogbruk og fiskeri, samt de pågående forhandlingene om prinsipper for ansvarlige landbruksinvesteringer.</p>	<p>Afrika seksjonen Stasjonene SUP</p>	<p>Nøkkeltemaer – retten til mat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Politisk dialog ○ Rettighetsbasert tilnærming <ul style="list-style-type: none"> • Dialogen på politisk nivå om retten til mat i våre partnerland er forbedringsområde. Uten en slikt perspektiv, vil verdien av norsk støtte forringes. Følges opp i eget notat om fremtidig samarbeid. • Kobling mellom matsikkerhet og retten til mat innarbeides jevnlig i flak til politisk ledelse, der det er naturlig med en slik kobling.
<p>7. Økt vekt på kvinners rettigheter og deltakelse</p>	<p>Dette er et sentralt punkt i strategi for matsikkerhet.</p> <p><u>Tiltak: 1) Bruke tildelingsbrev for økt vektlegging og dokumentasjon av virkninger mht. kvinners rettigheter og deltakelse i programmer knyttet til matsikkerhet. 2) Norads bes å rapportere på hvordan støtte til AU/NEPAD – CAADPs to</u></p>	<p>SUP Afrika-seksjonen Norad Stasjonene</p>	<p>Nøkkeltemaer – kvinners rettigheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Likestilling som mål ○ Rettigheter ○ Impact-vurderinger

	kvinneprogrammer konkret styrker kvinners deltakelse		<ul style="list-style-type: none">• Samarbeidet på landnivå og regionalt prioriterer bekjemping av kvinneskriminerende tiltak gjennom lovgivning og i praksis.• Fokus på kvinner og landrettigheter (eie, drive og arve), bidrar til en mer bærekraftig produksjon. Denne rettighetstilnærmingen vil fortsatt ha høy prioritet.• Norrad foreslår studier om hvilken «impact» kvinnerett til landbruksstand har på kvinners rettigheter.
--	---	--	---